

POUTNÍCI ČESKÉHO STŘEDOHOŘÍ

Číslo 9

září 2010

V lůně třetihor rodilo se Středohoří, divokost jeho krásy odlily žhavé prameny Země. Vášnivost zrození protřhla bílou rovinu a za svitu ďábelských blesků ustrnulo Středohoří na věky v dramatický obraz. Krajina zavěšená na úpatí hřebenů zní hudbou kopcovitých zvonů, krása křivek a linií vzrušuje zrak poutníka...

Miloslav Kalík

POSLEDNÍ VÝŠLAP

Několik let po roce 2000 jsme s Poutníky Českého středohoří v čele s Roderickem Slavíkem prochodili na celodenních výšlapech každou sobotu. Občas jsme si ale s Roderickem veledůležité informace zavolali a podrobnější důležitosti pak posílali dopisem. Několik z těch telefonů je k nezapomenutí. Při prvních velkých záplavách na Ústecku a Litoměřicku, zavolal mi Roderick a zvláště tónovaným hlasem mi svědčil, že to vlastně té krajině vůbec nevadí. Naopak. Byl se na to podívat s vrchu Radobýlu nad Litoměřicemi a byla to úchvatná podívaná. A že to místním lidem v Lovosicích a okolí ani nemůže nikomu říct. Hodně jich je nešťastných a někteří přišli o všechno. Ale spolu jsme se shodli, že si to vlastně lidi a současná civilizace, která přírodu a krajinu ničí, mohou sami. Hned jsme se domluvili a druhý den jsme s Roderickem vyšli na Radobýl. Krajina byla v pohodě. Při západu slunce jsme se nemohli té krásy nabažít. Stmívalo se pomalu a stříbrné vodní prstence se třpytily pod vystupující a tmavnoucí kulisou středohorských kopců v úchvatnou scénérii.

Někdy Roderick poslal SMS nebo volal, když byl šťastný, když svitla naděje na vydání jeho fotografií v nějaké publikaci nebo v posledních dvou letech jejich prezentace ve velkoformátových kalendářích Českého středohoří. A jednou přišel dlouhý dopis s podrobnou mapkou, kde byl nakreslený bod a to byl srub v Opárenském údolí. Propůjčil mu ho známý z Lovosic. Klíč od něj Roderickovi věnoval v nemocnici, když umíral. Ten známý nebyl přitom vždy s Roderickem v jeho ochránářských aktivitách zajedno. Spíše naopak. Ale věděl, že Slavík hájí krajinu a přírodu kolem sebe celým srdcem, vždy čestně a přímo.

Pro Rodericka to byl zázrak, který mu nečekaně spadl s nebe. Celý život toužil mít někde ve Středohoří svou chalupu, skromný příbytek a při našich poutních výpravách si často povzdechl, tak tento už mám roky vyhlídnutý, podobný bych chtěl mít, nebo tady bych si ho představoval.

A jednou mi zavolaal, že bychom si mohli někam krátce vyjet. Chtěl by se mnou o něčem vážném mluvit. Domluvili jsme si den a s Roderickovým terénním vozem polepeným samolepkami od místních ochránců přírody až po světově uznávané ekologické organizace vyjeli na Březinu. Roderickův teréňák stojí za zmínku. Byl dokonalou vizitkou svého majitele. Zdobily ho kromě jiného i malované obrázky středohorských kopců a kopečků naší spolupoutnice Jany Haasové, uvnitř vozu byly všelijak rozvěšené a poházené šišky, jelení parůžky, kameny, kůry stromů, rozmanité i cizokrajné plody apod. A zadní kufr byl upraven pro převoz nepostradatelných Roderickových psů, zažila jsem s ním dva, Arga a lehkonožnou Ajrin.

Už si nevzpomínám, proč jsme si tehdy vybrali právě vodní nádrž na Březině. Mám k tomu místu zvláštní vztah. Jednou jsme se vydali s Poutníky na cestu za absolutní mlhy. Neviděli jsme na krok. Roderick nás neomylně vedl přes Milešov a odtud lesem k Březovskému rašeliníšti. Šli jsme jak slepci. Mnozí by nás jistě prohlásili za blázný. A ani po několika hodinách náznak, že by to bílé mléko během dne ustoupilo. A pak se stalo to, co nám vzalo dech. Došli jsme k místu, kde se mlha jako zázrakem rozestoupila a před námi se objevila v jemných narůžovělých barvách vodní hladina, zarostlá a obrostlá kapradím, rákosím a všelijakými vodními rostlinami. Výjev umocňovaly popadané mechem obrostlé kmeny a větve. Březovské rašeliníště. Vzhůru po cestě se pak dojde k umělé vodní nádrži s loukou. Vlastně jediná vodní plocha v této části Středohoří. To místo měl rád zvláštním způsobem Roderick. I tu prastarou kaštanovou alej, která tu vede k rozpadajícímu se stavení. Místo si ale tehdy vybral i proto, že se k té vodní nádrži dá dojet autem. Věděli jsme už delší čas, že Roderick má potíže s dýcháním. Také jsme už přestávali chodit s Poutníky na výšlapy pravidelně, ale jen za lepšího počasí a omezovali výstupy do příkrých kopců.

A tam na březovské louce plné pozdně letních lučních květů, ještě v sytých barvách, ale už sem tam i odkvetlých stepních štětín, mi svěřil, že mu diagnostikovali rozedmu plic. Tušila jsem a přesto to bylo jako rána z nebe. Jaksi věcně a kostrbatě jsme to probrali a pak se trochu procházeli, nebo seděli v trávě a dívali se na tu krásu kolem a jako obvykle se kochali a pak jsme z ničeho nic objevili na cestě u okraje vodní hladiny průsvitně modré válečky, jakýsi pozoruhodný druh sídla. Další a další. Zapomněli jsme na všechny velké trable. Znovu a znovu jsme je okukovali, popisovali si vzájemně nepopsatelné, žasli nad důmyslností přírody a dumali nad tím, který asi vítr je sem zavál nebo déšť z mořských oceánů zanesl...

Ten den jsem v noci načrtla a pak Roderickovi věnovala svou báseň.

Věra Bartošková

ČESKÉ STŘEDOHOŘÍ VE VÝTVARNÉ TVORBĚ

Krásná, někdy zasněná, jindy nesmírně dynamická, ale vždy zářící barvami a zvláštním kouzlem opředená krajina Českého Středohoří lákala a láká umělce všeho druhu, kteří v ní nacházejí inspiraci i uspokojení svých uměleckých potřeb.

Kopcovitý terén porostlý lesy, protkaný loukami, poli a pastvinami, s vesničkami přitulenými ke kopcům. Města a lázně rozložené po jeho údolích, staré hrady kam se podíváš. Toť hojná pastva pro oko umělcovo a inspirace nade vše.

Nelze se proto divit že České Středohoří se stalo oblíbeným tématem výtvarných umělců již od doby 18. století.

Grafické listy Václava Aloise Bergera (1783-1824), Antonína Pucherny (1776-1852) a Ludvíka Arnošta Buquoye (1783-1834) byly oblíbenými uměleckými díly té doby. Známé jsou též obrazy Antonína Mánesa (1784-1834) z té doby a jeho syna Josefa (1820-1871). Knižně byly vydány kresby Josefa

Navrátila (1798-1865), který v této oblasti působil při výzdobě zámků v Ploskovicích, Liběchově a Zákupích.

České Středohoří se stalo důležitým námětovým zdrojem pro tzv. drážďanskou malířskou školu.

Kolem výtvarné akademie v Drážďanech se totiž v první polovině 19. století soustředila řada romanticky orientovaných krajinářů, které členitý reliéf této oblasti neodolatelně přitahoval. Mezi nimi je nutno jmenovat zejména **Karla Roberta Crolla** (1800-1863), který se na deset let usadil v Teplicích, a dále **Ludwiga Richtera** (1803-1884). Jeho olej *Převoz přes Labe u Střekova* z roku 1837 je považován za školský příklad romantické krajinomalby.

Celou řadu rozsáhlejších i malých kompozic krajiny Českého Středohoří vytvořil citlivě malíř-samouk **Arnošt Gustav Doerell** (1832-1877).

Po první světové válce, vzniklo **Sdružení výtvarných umělců severočeských**, kteří navázali na slavnou tvorbu svých předchůdců. Předsedou se stal ústecký malíř **Stanislav Svoboda** (1892-1956), malíř realistických obrazů městské i volné krajiny Českého Středohoří a okolí. Dalším členem byl i **Josef Fučík** (1890-1954) litoměřický malíř.

Zajížděli sem i jiní malíři, z celé naší vlasti. Malíř **Lev Šimák** rád maloval krajiny v okolí Kamýku, Sedla Kalicha a Milešovky. **Václav Rabas** (1885-1954) byl zase autorem monumentálních obrazů Českého Středohoří na Lounsku.

Na zámku Peruci dožil po druhé světové válce poslední léta svého života snad nejznámější malíř Českého Středohoří, **Emil Filla** (1882-1953), který na svých panoramaticky komponovaných akvarelech vystihl jak tvary krajiny, tak i barevnou hýřivost této krajiny.

Z tvorby nedávno minulých let je potřeba vzpomenout **Václava Šrůtku** z Litoměřic, třeбенického představitele expresivní fauvistické školy, **Františka Horu** a lovosického malíře, **Antonína Baráka**.

Na tyto výtvarné umělce, navazují i současní autoři. Jak malíři, reprezentovaní **Jiřím Novosadem** tak umělci fotografie, z nichž nejznámější jsou lovosický **Roderick Slavík** a ústecká fotografka, **Ludmila Hájková**.

Starejme se proto o tuto jedinečnou krajinu, aby i nadále byla inspirací a cílem umělců a byla zachycena navždy v jejich dílech.

Aleš Kryšpín

Ludwig Richter:

Střekov

"Byl jsem překvapen krásou krajiny, a když jsem jednoho překrásného rána jel u Sebusína přes Labe a okolí mi připomínalo italskou krajinu, vynořila se ve mně poprvé myšlenka: Pročpak chceš hledat v širých dálkách, co můžeš mít ve své blízkosti!"

Ze zápisků malíře Ludwiga Richtera

A ještě poesie...

Věra Bartošková

DECH KRAJINY

Rodericku Slavíkovi

Průsvitně
vzdušná tílka
šidel
výdechy ztracených
s nádechy
znovunalezených
moří

vesmírně
plachá žahadla
otázek
nadčasové střelky
beztížných
odpovědí

modroprůsvitné
NICKY
co vířivým závanem
křídel
zneklidňují dech
jen nedopatřením
podmáčené
krajiny

Johann Wolfgang Goethe

(při pohledu z Varhoště)

Na pohled to zemský ráj,
Zelené moře se vlní,
lesy po kopcích šumí,
dole řeka zpívá.
Snívá se tu, snívá...

Vítáme všechny naše poutníky a milovníky Českého středohoří!

Rádi bychom, aby tento malý časopis, popularizující naši milovanou krajinu, vycházel měsíčně, byl pestrý a podílelo se na něm více autorů. Uvítáme vaše podněty - články, citáty, tipy na výlety, básně a pozvánky na kulturní akce, vztahující se k Českému středohoří, které rádi uveřejníme. Zasílejte je, prosím, na moji níže uvedenou e-mailovou adresu. Předem děkuji

Jana Haasová

POUTNÍCI ČESKÉHO STŘEDOHOŘÍ: redaktor Jana Haasová, e-mail: haasova.jana@centrum.cz,
Věra Bartošková, Květa Roznětínská, Růžena Schweizerová, Jiří Slabyhoudek, Bohumil Škrabal, ing. Jiří
Pokorný s rodinou, Jaroslav Rosssler, Jan Parkos, Aleš Kryšpín